

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 120 Din, za inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 59.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Zlata nebesa

Zadnje čase beremo, kako neprestano raste francoska zlata zaloga. Najprej smo bili na to dejstvo opozorjeni, ko so nedavno prihajali celi transporti zlata iz Nemčije in izginili v kletih francoske Narodne banke. Sedaj pa zve- mo iz bilance, ki jo je francoska banka objavila, da poseduje nad 50 milijard zlatih frankov kot kritje za 55 milijard papirnatih frankov, ki sedaj po Franciji krožijo.

Iz gospodarskega stališča bi rekli, da je to sijajno stanje. Koliko je danes držav na svetu, ki bi lahko vsak papirnat bankovec takoj zamenjale s protivrednostjo v zlatu? Francija torej izgleda kot nekaj srečen otok sredi gospodarskih težav, med katerimi se preriva ostali svet. Industrija dela s polno paro, nezaposlenosti ni, posojila se dobijo zelo poceni, narod dolgove odplačuje, slabo stoječa podjetja so si opomogla, druga so se modernizirala, vse to je omogočilo zlato, ki se v neprestanih curkih steka v Francijo.

Vendar se slišijo — in to vedno bolj pogosto — ostre kritike, tako od strani inozemcev kakor od strani domačinov, ki trdijo, da bo ta zlata poplava francoskemu gospodarstvu postala nevarna. Zakaj? Tržne cene, ali cene dnevnih potrebščin imajo nagnjenje, da se polagoma po vsem svetu izenačijo. Danes pa vsi čutimo, da cene neprestano rastejo. Kaj se bo zgodilo v Franciji, tako se povprašujejo gospodarstveniki, če bo razdalja med življenjskimi cenami in med nizkimi obrestmi, katere nujno narekuje izobilica denarja, postala tako velika, da obrestni, ki jih vrže zlato, ne bodo zadostovale za vsakdanje izdatke, ter da bo Francoz prisiljen začeti porabljati kapital. Zlato, ki leži v kletih francoske banke, je prav za prav mrtev kapital, ki nič ne nese, je isto kot bogat zlati rudnik, katerega nikdo ne izkorišča. Zato smo mnenja, da najbrže Francija niti hotela ni poglobiti iz vse Evrope zlato nase, da se je celo branila, a da tega pokreta ni mogla preprečiti.

Prvi vzrok za veliki dotok zlata je gotovo takozvana aktivna gospodarska bilanca; Francija več prodaja tujini kot sama kupi od nje. Čisti dobiček prihaja potem v deželo v obliki zlata. Zadnja letina je bila silno dobra in nakup inozemskih surovin se je znatno znižal. To je prva razlaga za položaj, ki je idealen, in proti kateremu bi vsaka država morala stremeti. Vendar še obstajajo drugi vzroki, ki so manj priporočljivi. Francija je danes v Evropi edina država, kjer nikdo ne veruje v kake socialne nemire. Denar, naložen v taki državi, je varen. In v resnici, velikanske množine denarja je na ta način prišlo iskat zavetja v Francijo iz raznih držav srednje in vzhodne Evrope, kjer varnost ni tako izrazita. Ti vlagatelji so radi sprejeli nizke obrestne mere, zamo da čutijo svoj denar na varnem. Proti temu pokretu francoska država ni mogla ničesar ukreniti.

Nadalje pa lahko trdimo, da Francija tudi ni iskala možnosti, da bi se preobličila denarja iznebila, kot mora storiti vsak denarni zavod, ki se noče v denarju zadušiti. Zlato, ki je prihajalo iz obeh zgoraj navedenih virov, bi se bilo moglo naložiti ali v domači francoski industriji in trgovini, ali pa v tujini. Domači trg kreditov ne potrebuje, ali jih vsaj ne potrebuje toliko, da bi vsa zaloga denarja izkoristil. Glede tujine je vprašanje pomešano večkrat s političnimi vidiki. Denarja bi danes v Evropi rabilo mnogo držav. Recimo Nemčija, ki brez tujih kreditov še dolgo ne bo mogla izhajati, ali Italija, ki denarja neobhodno potrebuje, če hoče vzdržati svojo industrijo, ali Poljska, ki sama nima denarja, in ki more svoje naravne zaklade dvigati le, če ji bo pomagal denar iz tujine. Tudi druge države bi se denarne pomoči, bodisi da pride v obliki državnega posojila, bodisi v obliki industrijskih investicij, najbrže ne branile. Mi sedaj popolnoma razumemo, da francoski kapitalist ne čuti nikake privlačne sile, da bi zalagal Nemčijo z denarjem, ko se je tam uveljavil politični kurz, ki je Franciji nasproten. Isto lahko mirno trdimo o Italiji, in mi smo v najnovejšem času imeli priliko slišati, da so francoske banke Italiji posojilo odklonile iz političnih razlogov. Politični momenti torej že zapirajo trg, ki bi sicer bil zanimiv za naganje preobličene denarja.

Drugi trgi pa, ki bi iz političnega stališča bili za Francijo in za njen denar privlačni, pa se francoskim bankam zdijo nedostopni vsled izkustev, ki so jih napravile v Rusiji. Francoski varčevalec je postal napram tujini nezaupljiv, in to ni čuda, če pomislimo, da mu je samo Rusija prizadela nad 200 milijard Din čiste izgube. Zato morajo francoske banke postopati zelo previdno, se izogniti vsakemu riziku, nositi celo občutek nepodjetnosti, da se svojim klientom ne zamerijo, ki bi gotovo v velikih množinah začeli dvigati svoje prihranke, če bi čutili, da jih banke nalagajo v tujino, kjer njihova varnost ni popolnoma zajamčena. Francoski denarni zavodi zato rajši čakajo mirnejših časov, ko bodo z mirno vestjo mogli naložiti, in sicer varno naložiti denar, katerega niso lastniki, ampak samo upravitelji.

Tako torej izgleda danes finančni trg v naši zavezniški državi. Na eni strani grozi preoblična nezaposlenega denarja, na drugi strani pa gotovi uvaževanja vredni vidiki skorajda onemogočujejo, da bi se ta denar dobičkanosno naložil. Zato pa vprašamo: Ali Francija ne smatra za koristno, da bi nam pomagala dvigniti naše naravne zaklade? To vprašanje je pošteno in dostojno.

Prvi danski poslanik v Jugoslaviji

Izjave danskega poslanika o Jugoslaviji in kraljevini Danski

Belgrad, 30. okt. m. Danes je bil sprejet v svečano avdienco novo imenovani poslanik kraljevine Danske in Islandije na našem dvoru gospod **Erich Biering**. Pri tej priliki je kralju izročil svoja pooblastilna pisma.

Popoldne ob 4 je danski poslanik v svojem poslanstvu v navzočnosti tukajšnjega poslanika g. I. P. Mirneraja sprejel časnikarje in jim dal tele izjave:

»Zelo sem srečen, da sem prvi poslanik kraljevine Danske in kraljevine Islandije, ki prihaja v vaš lepi in simpatični Belgrad. Moj prihod v Jugoslavijo je v prvi vrsti stvaren dokaz, da na severu gojimo vero, da stari Balkan pripada že zgodovini.

V Danski in Islandiji poznamo prav dobro junaško borbo za ohranitev jugoslovanstva skozi stoletja. Z občudovanjem gledamo uspehe tega dela, s katerim ste dosegli svoje narodne cilje. Verujemo, da ta narod, ki je mogel doprinesiti tako junaške žrtve in ki je pokazal tako veliko moč za ohranitev, da bo taisti narod sedaj, ko nadaljuje veliko delo, imel moč in potrpljenje, da se po neizbežnih začetnih težavah razvija dalje kot zdrav in močan narod.

V prepričanju, da sodeluje sredi takega razvoja, me je moja vlada poslala sem. Moja želja je, da se podrobno poučim o vaših razmerah, obenem želim, da tudi tukajšnji svet informiram o Danski in Islandiji in njih razmerah. Jugoslavija in Danska sta stari znani agrarni državi, s to razliko, da je imela Danska srečo uživati poslednje tričrstoletje mir na severu in razvijati svoje kmetijstvo. Jugoslavija pa je bila v tem ovirana s svojo borbo za svobodo.

Z ozirom na tako veliko sličnost in skupne interese med obema državama se nadejam, da bom

našel dovolj podlage za plodonosno delo v obojestranskem interesu. Moja naloga je torej, najti pota za medsebojno razumevanje in sodelovanje, tako na kulturnem in političnem, kakor tudi na gospodarskem polju.

Prisrčen sprejem pa, ki sem ga v vaši državi bil deležen, mi daje dovolj nade za uspešno delo. Toliko bolj sem mnenja, da so te moje nade upravičene, ker sem preživel 25 let v vzhodni Evropi, največ v Rusiji. Nadejam se, da bom s pomočjo rušine brez velikih težav obvladal vaš jezik in spoznal jugoslovansko narodno življenje. Končno mi je na tem, da posebej naglasim, da sem bil danes na najvišjem mestu deležen velikega zanimanja in velike naklonjenosti, kar mi je v dvojno radost, ko nastopam zaupano mi dolžnost.

Gospodarski položaj Danske

Po tej izjavi je ostal poslanik nad eno uro v razgovoru s prisotnimi časnikarji, ter jim dal na njihova vprašanja najrazličnejše informacije o Danski. To je prvi slučaj, da je ena izmed severnih držav imenovala poslanika v Belgradu. Razumljivo je, da so časnikarji stali vsakovrstna vprašanja o razmerah v Danski.

Poslanik je predvsem naglasil, da je danski narod edini od držav v Evropi, ki velike gospodarske krize, predvsem pa kmetijske ne čuti. To pa predvsem zaradi tega, ker je organizacija kmetijstva na takem višku, da lahko konkurira kvalitativno tudi z drugimi državami. Danska je približno 33% kmetijska, 33% trgovska in industrijska, 33% pa zavzema brodarstvo in drugi poklici.

Glede danskega kmetijstva je poslanik dejal,

Hud potres v Sredozemlju

Središče zapadna jadranska obala — Veliko mest in vasi porušenih — Pod razvalinami mnogo mrtvih in ranjenih

Zagreb, 30. okt. p. Ob 8.13.52 so seizmografi geofizičnega zavoda v Zagrebu zabeležili začetek katastrofalnega, 300 km oddaljenega potresa. Maksimalni premik tal v Zagrebu ¾ mm. Cas trajanja 4 sek. Potres so nekateri v Zagrebu čutili. Z ozirom na smer potresa se da sklepati, da se je potres pričel v Italiji, najverjetneje v Etraskih Apeninih, v okolici Bolonije. Ob 9.15 so aparati zabeležili nov dosti močan sunek istega potresa.

Belgrad, 30. okt. z. Ob 8.14.26 so seizmografi geofizičnega zavoda zabeležili začetek katastrofalnega potresa v daljavi 665 km oddaljenega v smeri jugozapadno od Belgrada. Maksimalni premik tal ob 8.16.59 je znašal 33 mikromov. Potres se je končal ob 8.50.

Rim, 30. okt. as. Danes zjutraj po osmi uri so v Rimu občutili jasen potres, ki je trajal nekoliko minut. Po izjavi potresne stanice leži center v sredini jadranske obale.

Milano, 30. okt. as. Potres je danes zjutraj bil najmočnejši v Anconi in v mestecu Senigallia, ki leži 28 km severno od Ancone ob obali. V Senigalliji je bilo po prvih vesteh preko 20 smrtnih žrtev. Vlada je poslala v te okraje vojaštvo z milico. V Senigalliji in okolici biva nad 25.000 prebivalcev. Podrobnosti o obsegu nastalih nesreč še manjkajo. V Anconi se je poškodovala tudi fasada cerkve

Odkrita zarota pangalistov

Zarotniki proti pogodbi s Turčijo

Atene, 30. okt. as. Ustaja pangalistov, ki so jo pripravljali že dolgo časa, bi morala izbruhniti danes ponoči. Oblasti pa so bile že vnaprej obveščene in so dale obkoliti ponoči hiše, v kateri so se zbrali Pangalosi pristajali k tajnemu posvetovanju. Aretiranih je bilo 30 bivših Pangalosovih častnikov in civilnih pristajev. Vendar se je voditeljem gibanja posrečilo spraviti se pravočasno na varno. Policija je zaplenila več častniških uniform in mnogo municije.

Atene, 30. okt. as. Vsak čas se pričakuje aretacija bivšega grškega diktatorja generala Pangalosa. Preiskava je dognala, da so se hoteli pangalisti polastiti vlade s pretezo, da so v Ancari sklenjene pogodbe za Grčijo skrajno usodopolne. Ves vladni tisk piše nasproti temu, da znači podpis teh pogodb za Grčijo in ves ostali Orient pričetek nove dobe. Prinašale bodo grškemu narodu

„Mussolini izziva vojno“

Ostri glasovi romunskih listov radi ducejevega govora

Bukarešta, 30. okt. AA. Rumunski tisk tudi danes komentira Mussolinijev govor. V vseh političnih krogih je ta govor zbudil nezadovoljstvo in vsi rumunski listi obširno pišejo in naglašajo razpoloženje tega govora, ki ga je usvaril tudi v nemškem, angleškem in francoskem tisku. Poleg tega prinašajo listi posebno »Lupta« vesti »Danubien Press« iz Milana, v katerih naglašajo, da fašistični tisk beleži samo one komentarje zmanjšanih listov, ki so za Duceja zadovoljivi. Interesantno je tudi dejstvo, da tudi listi liberalne opozicije kakor »Independance Roumaine« pišejo zelo ostro proti vsebini Mussolinijevega govora. Ti listi hočejo s tem dokumentirati pred celim svetom, da sta v tem vprašanju solidarni v Rumuniji vlada in opozicija.

»Maria delle Grazie«. Pri tem je pokopala pod razvalinami nekega dečka. Potres ni prizanesel nobeni hiši. Vse hiše so neuporabne za bivanje. Nekatero so se popolnoma porušile. Istočasno s potresom je divjala na morju velikanska nevihta, ki je vrgla ameriško tovarno ladjo proti pristaniščnemu nasipu in jo močno poškodovala. Tudi nasip je bil poškodovan. Jakost potresa doseže deveto stopnjo Mercallieve skale. Sodnijska palača je porušena. Tudi občinsko poslopje je močno poškodovano. Veliko je trpelo tudi poslopje lista »Corriere Adriatico«. Tiskarna je popolnoma nerabna.

Na deželi je potres še veliko strahoviteje učinkoval. Iz nešteto vasi poročajo o mnogih mrtvih. Mnoge kmečke hiše so se porušile. V anconsko bolnico so doslej pripeljali že 50 ranjenih iz mesta in prav toliko iz okolice.

Tudi v mestu Pesaro so se porušile množične hiše. Deset ljudi je bilo teško ranjenih. V mestu Rimini je nastala le panika.

Ob 9.20 se je potres ponovil in se je občutil do Benečije in Padove ob vseh obalnih krajih. Iz letališča Loreto se je dvignilo več zrakovplovov ter se podalo fotografirat kraj nesreče.

Dosedaj sta v Anconi umrli dva, v mestu Cesaro eden, v Fornetu dva; v mestu Fanu je bilo šest ljudi teško ranjenih, v Mondolfu pa 22.

Za zgradbo železnice Kočevje-Sušak

Sušak, 30. okt. p. Akcijski odbor za zgraditev železniške zveze Kočevje-Sušak je poslal Zvezi denarnih zavodov v Zagrebu in društvu bančnih zavodov v Ljubljani dopis, v katerem med drugim pravi:

V seznamu železnic, ki se naj čimprej zgradijo, je tudi proga Kočevje-Vrboško. Po vtisu, ki ga je dobil ta odbor v razgovorih z merodajnimi činitelji, bi se ta proga zgradila takoj, čem bi se našla skupina finančnikov, ki bi hoteli v obliki državnega posojila financirati gradnjo. Vsota, ki je v ta namen potrebna, znaša 250 milij. Din imela bi se amortizirati v 15 do 20 letih. Dovoljujemo si obrniti se na naslov s prošnjo, da bi nam blagovolili sporočiti, da li bi bili člani Zveze pripravljeni udeležiti se tega posojila. V slučaju, če bi imeli Zvezini člani interes na tej stvari, bi poskrbeli, da se določijo pogoji, pod katerimi bi se posojilo najelo in čimprej o tem sporočili.

Ustoličenje novega mulimanskega verskega poglavarja

Belgrad, 30. okt. z. V Belgrad je prispelo danes večje število muslimanskih višjih svečnikov, uglednih osebnosti in ljudstva, ki bodo prisostvovali četrtniški svečanosti ustoličenja Reis al ulame Maglajlića. Slavnosti se bodo pričele ob 11 s čitanjem odlomkov iz korana.

Zahteve zagrebških medicincev

Zagreb, 30. okt. p. Klub medicincev je bil obveščen o podaljšanju brezplačnega staža za dve leti. Za danes je sklical izredno skupščino, na kateri je bilo več vseučiliških profesorjev. Na zborovanju je bila sprejeta resolucija, v kateri nastopajo proti podaljšanju brezplačnega staža in naglašajo, da morejo absolventi filozofije, ki so brez diplome, priti na gimnazijo in zato prejemajo plačo, dasi je njihov študij lažji in krajši. Stajisti so diplomirani zdravniki in morajo 6 let delati brezplačno. Sestre pomočnice prejemajo plačo, ki je približno enaka plači sekundarnih zdravnikov. Novi zdravniki pa 6. leto po končanih študijah ne dobijo ničesar. Zato zahtevajo, da stajisti dobijo plačo uradnika v deveti skupini I. kat., da se jim služba v vojski računa v staž in da se jim čas, ki ga prebijajo v stožnju, šteje za službeno leta, za napredovanje in pokojnino. Končno pa, da se izdaja uredbe o stajistih odloži do prireditve nove fakultetske uredbe.

Auto promet na Ptujem polju

Ptuj, 30. okt. AA. Mestno avtopodjetje v Ptuj prične v petek dne 31. t. m. z rednim prevažanjem oseb na progi Ptuj-Moškanjec-Velika Nedelja-Ormož-Središče in sicer tako, da odhaja avto iz Ptuja ob 10.15, pride v Ormož ob 11.10, v Središče ob 11.40 ter odhaja iz Središča ob 11.52 in pride v Ptuj ob 13.17.

Na avto-progi Ptuj-Sv.Barbara-Sv. Andraž-Ptuj stopi 1. novembra nov vozni red v veljavo, tako da odhaja avto iz Ptuja zjutraj ob 7.10 ter se vrača v Ptuj ob 8.45. Popoldne odhaja avto ob 13.50 ter se vrača v Ptuj ob 15.51.

ukrepe, da se mir ohrani. V tem zmislu je Musso- lini miru koristil.

London, 30. okt. AA. O priliki govora italijanskega ministrskega predsednika Mussolinija piše večernji »Times«. Mussolinijev govor bilko samo globoko vznemirila Francijo. Vsa revizionistična politika g. Mussolinija globoko vznemirja vse, ostale ideje o mednarodnem sodelovanju.

Verski problemi praške periferije

Praga je po prevratu postala glavno mesto republike, ki šteje 12 mil. prebivalcev. To je vzrok, da se je mesto začelo kolosalno razvijati. Na periferiji so rasla predmestja, ki so se množila v takem tempu, da niti Pražan ne pozna več svojega mesta. Mnogo važnih problemov se je z naraščanjem periferije pojavilo in je gotovo eden najvažnejših problemov kulturno-verski problem.

Praška periferija je bila pred kratkim še popolnoma poganska v verskem smislu. Tu je vlada la popolna moralna, verska in gmojna beda. V tako zvanih »kolonijah« podobnih blagom je živela zboljševizirana masa moralno in gmotno najrevnejših. Kakšna nevarnost preti glavnemu mestu v političnem oziru od take mase, ve vsakdo, saj je znano, da je ravno periferija delala v velikih mestih revolucije. Pred desetimi leti je bila ta periferija versko tako zanemarljiva, da je število katoličanov v Pragi ravno radi periferije gorostasno padlo z 93% na 58%. Poznejša leta so položaj še poslabšala, tako da je v resnici predmestje moralno podivjalo, kar ima politično za posledico zrevolucioniranje mas. Katoličani so se prvi vrgli na delo in štiri leta že vodijo boj na praški periferiji. Veliko naporov in poštvovalnosti je bilo treba, predno so zamogli sploh priti v stik s prebivalstvom. Cerkva ni bilo. Čim več sto jih ima nočanja Praga, tem večje pomanjkanje je v predmestjih. Duhovnikov je še za notranje lare premalo. Težak problem, a nujne rešitve potreben. Pa so se našle poštvovalne duše in začelo se je brez gmočnih sredstev. Duhovniki-redovniki so hodili v te kraje kot v misijone. Ustanovilo se je društvo »Delo blažene Neže« (iz kraljevega rodu Přemyslovcov). To društvo si je postavilo nalogo zidati nove hrame, kapele, župnišča, otroške vrtnice itd. V dve skupini bi razdelil delavce za verski prepoved na praški periferiji: oni, ki delujejo v družinah za zidanje cerkva in tako zvani laički apostolat. Medtem, ko ima prva skupina pokazati že precej za navadnega človeka vidnih rezultatov, deluje druga skupina tiho, poštvovalno in le malo poučenih zamore oceniti njihovo delo.

Zidanje cerkva je bilo na praški periferiji prepotrebno. Saj so nekateri kraji, pred letom še poljana, se spremenili v 20—30 tisoč močno predmestje, da, celo 60 in 70 tisoč. V nekaterih delih so bile le majhne cerkve največ za 300 ljudi. Društvo za zidanje cerkva se je postavilo na stališče, da se vsaj nekaj naredi tam, kjer ni nič, kjer pa je sredstev dovolj, se postavijo nove cerkve. Tako so postavili nove cerkve v Bubenču (Sv. Vojteh) v Vrsovicah (sv. Vavilav) na Vinogradeh (Srca Jezusovega). Prva je že zidana v dosti modernem slogu, druga sv. Vavilava pa je že popolnoma moderna in ima prostora za 5—6000 ljudi. (Arhitekt Gočar.) Tretja presv. Srca Jezusovega pa je zidana po načrtu Slovenca prof. Plečnika. Zidanje hitro napreduje in je le obzlati, da se ni v celoti obdržal prvotni načrt. Kjer ni bilo radi finančnih sredstev mogoče sezidati cerkev, so postavili vsaj župnišče s kapelo. Taki dve kapeli za 5—600 ljudi so postavili v Strašnicah in pa Vasočaneh. V Košicah so prenovili staro kapelo in bodo zidali novo. Največje pomanjkanje je v Troji. Tu je posebnica neke vile dala celo prvo nadstropje na razpolago za kapelo (70 ljudi) in pa v Šporilovje (60.000 prebivalcev), kjer je franciškan p. Jan Urban postavil barako in jo priredil za kapelo (150—200 ljudi).

Delo druge skupine je še bolj zanimivo, ker nosi skrb za najbolj zanemarljive lesene »kolonije«. V laički apostolat spadajo predvsem sestre III. reda sv. Franciška, moške in ženske Marijine družbe, nekatere sestre drugih redov in posamezni laički, ki so se posvetili temu delu. Že leta 1925. je p. Stork S. J. ustanovil apostolsko šolo za lajke. Šola je trajala 6 mesecev in predelala tvarino: glavne smernice za pokristjanjenje periferije, laička pomoč, lastnosti laičnih apostolov, Marijina družba, tretjeredniki, exercicije, župnijska kartoteka, župnijski vestnik, finančno vprašanje, dobrotelost, šola, otroci, naraščaj, delavstvo, bolniki, umirajoči, priseljenci, izseljenci, cerkveni zakon, civilni zakon in pa primeri iz drugih velebesi. Torej jako obširna snov. Šola je imela prvič 70 obiskovalcev iz vseh krogov in stanov. Ta šola se ponavlja vsako leto in je vzgojila močno avantgardo. ki prodira v najubožnejše in najbolj zapuščene kraje in družine. To podrobno delo je najtežje, pa donaja tudi najboljše sadove. Lajčni apostoli ustanavljajo otroške vrtnice, zavetišča, skrbijo za bolnike in zapuščene, preskrbijo delo itd. Vse te skupine delajo po enotnem načrtu. Tako si je ena Marijina družba vzela v oskrbo Kobylisy, druga Dolni krč, tretja Košice, četrta in peta Slatiny, Hrdlořezi itd. Enotni načrt jim je v vzpodbudo, da vsaka skupina sama pokaže čim več poštvovalnosti, drugje pa so oskrbovani na ta način vsi kraji. Sadovi tega delovanja so skriti, toda velikanskega pomena. Prijatelj mi je pripovedoval, kako je cel komunističen otroški vrtec prešel k sestram tretjerednicam. Lajški apostoli pridejo do družin z 8 otroci, kjer ni niti eden krščen in večina jih ni bila še nikoli v cerkvi. Praktično je rešilo svojo nalogo tudi društvo za revne bolnike. Sklenilo je, da mesto ene hiše v sredini Prage rajši postavi kltiri na periferiji. Sicer pa je teh primerov toliko, da bi človek lahko pisal knjigo.

Danes, po štiriletnem delu, se sadovi pokristjanjenja praške periferije že občutno poznajo. Ko bodo praški katoličani s tem svojim misijonskim delom gotovi, jih čaka še bolj trd oči, to je moralna periferija, ki pa se nahaja v centru stolopne zlate Prage. V. M.

Zagrebska vremenska napoved. Še precej stalno, spremenljivo oblačno, precej toplo.

Težave sinajske ideje

Češkoslovaška neomajeno vstraja na svojem stališču — Upeljava žitnega monopola

Praga, 30. okt. (Izv. Slovencev). Češkoslovaška je, kakor znano, zavzela proti predlogom, ki so se stavili na sinajski agrarni konferenci, strogo odklonilno stališče. Za vzrok je navedla, da je industrijska država, ki potrebuje inozemskega trga, a da je tudi poljedelska država, ki ima dolžnost svojega poljedelca ščititi pred inozemsko konkurenco. V Ženevi je sicer češkoslovaški pariški poslanik obljubil, da bo njegova država ravno kar se tiče njenih poljedelskih zavetij, ki sta očitno Jugoslavija in Romunija, svoje stališče spremenila. Nedavno je tukajšnji zunanji minister dr. Beneš tudi oficijelno zavrnil, da njegova vlada ne bo načelno odbila jugoslovanskega predloga: da nudi žito proti industrijskim pridelkom. Vendar boče čakati, da se obe poljedelski državi med seboj sporazumeta glede organizacije žitnega izvoza, nakar se bo češkoslovaška udeležila pogajanj. V najvišjih vladnih krogih je torej znatno, navidezno vsaj, jugoslovanskemu pojmovanju rešitve poljedelske krize bolj prijazno stališče. Pričakovati je, pa bilo, da se bodo veleagrarci z vsenji močmi upeli politiki, ki bi neobhodno imela za posledico, da se za gotove

količine jugoslovansko-romunskega uvoženega žita znižajo ali popolnoma odpravi carina. Ti krogi so tudi dosegli, da se je vlada začela pečati z mislijo, da ustvari žitni monopol. Tozadevni zakonski načrt je bil že izdelan v poljedelskem ministristvu in razposlan vsem drugim ministristvom. Žitni monopol, kakršen je v načrtu, predvideva ustanovitev posebne pod državno kontrolo stoječe družbe za uvoz žita. Vsak inozemski trgovec z žitom bo prisiljen, da svoje uvoženo žito proda tej družbi. V slučaju, da mu družba žita ne odkupi, ga mora v roku treh mesecev zopet spraviti čez mejo. Češkoslovaška država bi bila pri tej družbi udeležena s 60 odstotki deležev, poljedelske konzumne organizacije pa bi posedovale drugih 40 odstotkov deležev. Ta družba bi imela izredno nalogo, žito po predpisanih cenah na trgu prodajati in tako na umeten način vzdrževati primeroma visoke cene tudi za žito, ki je bilo pridelano doma. Z drugimi besedami povedano, pomeni ta zakonski načrt, ki hvala bogu še ni zakon, popolno izključitev privatnega trženja z žitom.

V političnih krogih, osobito v ljudski stranki in pri socialistih, je ta načrt bil sprejet z

velikim nezanimanjem. Socialisti ga imajo za naivnega, ljudska stranka pa brez ovinkov priznava, da bi tako enostranska rešitev poljedelske krize imela katastrofalne posledice v zunanje-političnem pogledu, neglede na težave, ki bi nastale doma.

Starjši politiki, ki so se udeleževali še v Avstriji, se niso pozabili vojne žitne centrale in osobito škandalov, ki so se nanizali v razdobju svetovne vojne okrog te ustanove slabege spomina. Akoravno je pritisk veleagrarcev zelo močan, vendar obstaja upravičeno upanje, da bo češkoslovaški parlament, kadar se mu bo predložil zakonski načrt, storil svojo dolžnost in ga zavrnil. Kako naj države male antante, ki so zvesto delovale rana ob rami v vseh političnih vprašanjih zadnjih šest let, tolačijo stališče, ki bi ga zavzela Češkoslovaška v vprašanju, ki ni politično, a ki odločuje gospodarsko bodočnost njenih dveh zaveznic. Ti glasovi postajajo močni in mi moramo priznati, da razodevajo veliko modrost, ker edinstvo med državami male antante bo ostala potrebna tudi v bodočnosti in oni, ki bodo imeli korist od nje, ne bosta samo Jugoslavija in Romunija.

Podpis grško-turške pogodbe

Podpisana je bila prijateljska in trgovska pogodba

Angora, 30. okt. AA. Predsednik grške vlade Venizelos in ministrski predsednik Ismet paša sta podpisala pakt o prijateljstvu med Grčijo in Turčijo. V posebnem protokolu sta se pogodbeni stranki obvezali, da ohranita pomorski status quo.

Ankara, 30. okt. AA. Po podpisu grško-turških pogodb je posetil poročevalec AA grškega ministar za zunanje zadeve Mihalakopulos in ga vprašal, kaj veli o govoricah, ki so razširjene o nekem bloku v tleh, ki da je bil sklenjen na pobudo Mussolinija. Grški minister za zunanje zadeve Mihalakopulos je odvrnil:

Politika Grčije vztraja na liniji Londona in Pariza. Čeprav sem pokrenil zbližanje z Italijo, sem to storil le v soglasju s politikom g. Brianda. Enostaven slučaj je hotel, da sem se srečal z grofom Bethlenom. Grof Bethlen je že preko svojega spremljevalca, državnega podtajnika dal izjavo, da so vesti o bloku v tleh, ki da ga podpira Italija, brez osnove in neresnične. Prijateljstvo s Turčijo je grofa Bethlena privedlo v Ankaro in ni drugega, čeprav je dobro znano, da je po snočni večerji grof Bethlen ostal v dolgem razgovoru s turškim ministrom za zunanje zadeve Tevšik-Rudži-bejem in s sovjetskim poslanikom v Ankari Pavlovom.

Velika nesoglasja v romunski vladi

Pred novo krizo?

Bukarešta, 30. okt. z. Debatna, ki se vodi v političnih krogih o konverziji kmetijskih dolgov, je privedla do velikih komplikacij. Minister Manolescu je objavil načrt zakona o konverziji kmetijskih dolgov, in sicer isti dan, ko je predsednik vlade Mironescu izjavil, da ni govora o tem konvertiranju. Manolescu je dal izjavo, da protestira proti insinuiranju, da pomenja njegov načrt anarhijo in da vodi monarhijo v finančni propad. Manolescu

se pravi, da bo dal ostavko, ako se njegov predlog ne sprejme, ker je prepričan, da bo njegov predlog sigurno uredil to vprašanje.

Opozicijske stranke zahtevajo ostavko vlade, ki naj prepusti njim, da uredijo to vprašanje in ga same one rešijo. Vladni list »Timineas« je zvedel, da bo vlada konvertirala te dolge, ako se ji dajo na razpolago potrebna finančna sredstva. Konvertiranje se bo izvršilo do višine te vsote, oziroma s pomočjo obveznic v gotovini.

MacDonaldov položaj neomajan

Prestolni govor delavske vlade sprejet s zadovoljstvom — Odnosi med delavsko stranko in liberalci

London, 30. okt. br. Ni v običaju, da bi parlament debatiral o kronskem govoru, ki ga ob otvoritvi zasedanja prečita kralj. Tudi to pot je državni zbor »prosil vladarja, naj ljubeznivo sprejme udano zahvalo za ljubeznivo poročilo«. Po dolgih počitnicah so se poslanci vrnili pomlajeni in sveži. V vrstah delavske stranke se opaža vidno zadovoljstvo nad prestanimi težavami, pri konservativcih pa silovita bojažljivost. V sedanjem zasedanju mora računati delavska vlada s težkimi boji, še s težjimi, kot jih je prestala v preteklih 16 mesecih. Eno danes priznajo vsi brez izjeme, namreč, da stoji na čelu vlade, ki v celoti nikakor ne napravi vtisa zelo močne in prodirajoče skupine, moč v pravem pomenu besede. Mac Donaldov predhodnik Baldwin, ki je filozofsko brezmejno bolj jase kot pa megleni škot, je bil vedno odvisen od par močnih osebnosti v svoji vlad. Mac Donald pa si je znal izvojevati neodvisnost in Angleži radi sledijo moči, ki vodi. Drugi moči njegovega kabineta, kakor Thomas, ki je bil imenovan krona delavske vlade, je izginil v pozabljenosti. Snowden je stopil v ozadje, Henderson si je zvišal ugled, toda daleč nad njimi in nad drugimi stoji danes avtoriteta Mac Donald, za katerega ne štedi slavošpevov niti najbolj nasproten konservativen list.

Skozi cele počitnice, tako se je pisalo, so se vsrila pogajanja med delavsko stranko in med liberalci za skupno sodelovanje, ki naj bi onemogočilo konservativno vladno še za dobo par bodočih let. Nekoliko dni pred otvoritvijo parlamenta je delavski poslanec Kennworthy v javnem govoru v Hensley Parku izjavil, da se njemu sodelovanje z liberalci ne zdi nemogoče. To je prvi jasek klic k zbiranju. Do sedaj so ti glasovi v delavski stranki bili redki. Njemu je takoj odgovoril, kot da bi bilo vse dogovorjeno, Lloyd George. On je menda prvič v svoji dolgi in burni politični karieri priznal, da je položaj njegove stranke, ki se je od vodilne stranke posušila na nekaj desetih poslancev, zelo nevaren. Če bi sedanja vlada morala odstopiti, potem bi na njeno mesto prišla druga, v katero on nima nobenega zanimanja.

»Manchester Guardian«, ki je sedaj vodilno liberalno glasilo, je takoj prijel za ponujeno priliko in začel oznanjati potrebo tesnega sodelovanja med obema strankama. Liberalno glasilo zahteva za protiuslugo samo preureditev volivnega zakona.

Če pomislimo, da je ravno to reformo naglasil kralj v svojem prestolnem govoru, potem bomo razumeli, zakaj se je položaj sedanje vlade tako ojačil, da more »Times« na uvodnem mestu pisati, da se Mac Donaldu ni treba bati nobenega poraza v dobi tega zasedanja.

Sicer se še nahajajo v delavski stranki močje, ki nečejo slišati o kakem sodelovanju z liberalci, toda njih število se je tokom teh mesecev, ko so morali nositi težko odgovornost vlade, skrótilo, ker so prišli do prepričanja, da se tudi polagoma pride do cilja in da je boljše, uresničiti del programa kot pa nič. Tako vidimo, po pisanju »Morning Post«, da se angleško politično življenje polagoma vrača v svoje stare metode boja dveh političnih strank. Svoj čas se je mislilo, da bodo liberalci v volivnem boju zmleti, toda en Lloyd George se ne da izbrisati brez sledu. Sedaj se pa kaže, da bodo liberalci mirno in z ljubečimi besedami na ustih utonili v morju naraščajoče delavske stranke.

Prihod bo'garske kraljeve dvojice v Varno

Ankara, 30. okt. as. Bolgarska poročna ladja »Car Ferdinand« z bolgarskim kraljevim parom je danes brez pristanka pasirala Bosphoros, da bi se pred nočjo dosegla Varno. Italijanska križarska flotila, ki je do tujak spremila bolgarskega kralja, je prepusila ladjo »Car Ferdinand« vodstvu turške torpedovke. V Carigradu sta pričakovala ladjo italijanski in bolgarski konzul, vendar pa nista mogla iti na krov, pozdravit bolgarski kraljevi par, ker je parnik brez prestanka nadaljeval vožnjo.

V Smirni 134 utopljenecv

Carigrad, 30. okt. AA. Viharji, ki divjajo že vedno nad pokrajino Smirne, so povzročili novo škodo. Iz deročih valov so potegnili že 134 utopljenecv. Nad 2.500 ljudi je brez krova in se jih moral nastaniti po hotelih, solah in mošejah. Škoda presega dva milijona funtov šterlingov.

Prisilno delo v Rusiji

Iz raznih krajev prihajajo v zadnjem času poročila, da preplavljajo Sovjeti trge s svojimi produkti, ki jih prodajajo po smešno nizkih cenah. Da obvarujejo svoje lastno narodno proizvodnjo, so se nekatere države zavarovale proti sovjetskemu dumpingu na ta način, da ne pušče več sovjetskega blaga na domača tržišča.

Vendar če pogledamo stvar docela od blizu, vidimo, da se v tem primeru ne more govoriti o nekakšnem dumpingu, ako se s tem razume prodajanje blaga pod lastno ceno, zato da se tujemu blagu konkurira na njegovem lastnem trgu. Sovjeti nimajo popolnoma napačno, ako se branijo očitka, da izvajajo dumping. V resnici je namreč stvar taka, da Sovjetom njihovo gospodarstvo dovoljuje, da prodajajo svoje blago po izredno nizkih cenah. Z nacionalizacijo narodnega premoženja in s kolektivizacijo delovnih moči, potem pa z diktatorskimi zakoni, s katerimi regulirajo delo, so se izognili tistih stroškov, ki jih v drugih državah mora nositi moderna produkcija. Sovjeti so si na poseben način poskrbeli zaustojne delavne moči, namreč s prisilnim delom. Režim prisiljenega dela pa v Rusiji ni povsod enak. Drugačen je pri kolektivnem prisilnem delu na polju, drugačen v tovarnah in zopet čisto drug tip je organizacija prisilnega dela, ki ga uporabljajo pri sekanju neizmernih ruskih gozdov.

Fincl, katerim se je posrečilo, da so ušli preko meje, pripovedujejo, kako je ta organizacija prisiljenega dela v gozdovih. O tem so v zadnjem času veliko pisali finski in nemški listi. Ako manjka lokalnih delavskih sil, potem jih gredo boljševiki iskat v sosednje gubernije. Toda radi silno nizkih plač, slabe hrane in pa velike umrljivosti, ki vlada med gozdarskimi delavci, je zelo težko dobiti prostovoljcev za tako delo. V tem slučaju sovjetske oblasti posežejo po silii. Vsaka vas dobi nalogo, da mora poskrbeti gotovo število gozdarskih delavcev, orodja in živine.

Delali so v gozdovih preko celega poletja. Sedaj na jesen pa, ko so reke zamrzile in niso več plavne, se vračajo nazaj v svoje vasi, a navadno brez konj, ki so jih morali priversti s seboj, ki pa so vsled velikih naporov poginili. Pa tudi delavci sami se utrujeni in zmučeni vračajo brez zaslužka. Mnogo pa se jih sploh ne vrne več. Pomrli so radi strašnih naporov in slabe hrane. K sekanju gozdov silijo boljševiki tudi razne politične letnike. Te potem ob nastopu zime odvedejo v razne koncentracijske taborne, katerih je v Rusiji vse polno, da se pod večjimi mukami in trpljenjem čakajo pomladi, če jo sploh dočakajo.

»Helsingin Sanomat«, vodilni finski list piše po pripovedovanju očitavcev, kakšno je prisilno delo v gozdovih. Neprestano stradanje ob trdem nečloveškem delu. Ob štirih jutraj dobe delavci iz skupne kuhinje prežganko s kruhom. Potem je treba takoj oditi na delo, ki je včasih oddaljeno po več kilometrov od taborišča. Ves dan, torej po 10 do 12 ur ne dobe nikake hrane. Sile zvečer, ko se zopet vrnejo v lesene barake je večerja, ki pa zavisi od količine storjenega dela. Ako je bilo tež dan veliko storjenega in so pazniki zadovoljni z močtvom, potem dobi vsak 1.200 gr kruha poleg običajne juhe. Ako pa predstojnikom delo ni bilo po godu, se pa zmanjša porcija na 600 gr in celo na 300. Vsak večer se vrši stroga inspekcija in pregled delavcev. Vse taborišča je obilano z vojaštvom, tako, da je pobež skrajno nevaren in težak. Delo se vrši neprestano dan za dnem. Letos so praznovali te prvega maja. Delavci ne dobe ne obleke ne obuvala. Razumljivo je, da vlada v takih kantonah veliko pomanjkanje in velika revščina. Poskusi pobež in samomori so na dnevnem redu.

Uvedba prisilnega dela v Sovjetski Rusiji, je sestavni del petletnega gospodarskega načrta, ki naj svedu pokaže, da je sovjetsko gospodarstvo boljše in bolj socialno, kakor v ostalem kapitalističnem svetu. V resnici pa Sovjeti prav tako, ali pa še bolj nečloveško izrabljajo delavca in mu jemljejo njegovo svobodo, kakor najbrutalnejši kapitalizem. Komunisti v resnici ne morejo biti ponosni na to svojo ustanovo, kajti in ne gre za kakšno buržoazijo, katere se s silo prisili k delu, ampak gre za kmete in delavce, katere se odtrga od domačega ognjišča in vleče kamorkoli na prisilno delo, ki ga mora vsiti pod bajoneti. Težko, da bi ta najnovejša naprava Sovjetov dvignila moralno sovjetskega proletarca.

Dunajska vremenska napoved. Pretežno jasno, sicer vendar deloma dež ob milim vremenu. Zapadni vetrovi. V južnih Alpah nagnjenje k padavinam. Tekom dneva se vreme zboljša.

Mali oglasi

za julišnjo

nedeljsko številko

se spre'majo v Ljubljani danes še do 5 zvečer, pri podružnicah pa le dopoldne

Podrt kraški hrast

Bloke, 28. oktobra.

Pretekli teden je pri nas umrl Gregor Benčina, mož svoje vrste. Doma iz Raven, ni skoraj prav nič imel, razen nekaj malega: hišo in kmetijo. Toda imel je srečno roko. Povsod je iskal, kako bi prišel napreje. Začel je trgovati; pri nas pravimo »mešetariti«. Skozi njegove roke je šel marsikateri rep. Vtaknil se je v kupčijo z obleko, z ovcami, s prašiči, s govejo in konjsko živino. Odprl je prodajalnice in imel gostilno, ki je, dasi skrita v oddaljeni vasi, imela dober sloves daleč naokrog. Bil je zelo postrežljiv, ljubezniv in šegav mož, ki je imel obilno prijateljev. S svojo rajno ženo Nežo je v tej stvari takorekoč »konkuriral«. Zelo je bil vesel, če so ga obiskovali duhovniki, katerim je zelo šel na roke. Bil je velik dobrotnik cerkva, ki jih je podpiral z izdatnimi zneski. Tudi farna cerkev na Gori je bila deležna njegove podpore, katere je bila za tedanje razmere zelo izdatna.

Imel je pet otrok. Oba sina sta mu umrla. Tako France, ki se je šolal v škofskih zavodih in je potem podlegel strašni kostni jetiki, pa tudi Stefana je vzela vojska. Obe izgubi sta ga silno zadeli in zapekli. Toda bil je mož, kateri je znal take udarce tudi prenašati. Svoje tri hčere je oskrbel. Ena se je poročila na Babno polico, druga je šla v Novo vas, tretja pa k Fari. Premoženje je že pred par leti razdelil. Pravijo, da si je pridobil za tri grunte. Nazadnje se je iz Raven preselil k svoji hčeri pri Fari, kjer je mislil uživati zasluženi pokoj.

Zadnji dve leti pa je začel pešati, dokler se ga ni smrt usmili in ga rešila hudih bolečin. Dosegel je lepo starost — saj je bil rojen 12. marca 1844! Bil je čebelar in taki — tako pravijo — dolgo žive. Imel je lep pogreb, ki so se ga udeležili poleg petih duhovnikov tudi njegovi prijatelji od blizu in daleč, posebno se iz domače vasi in iz gornjske fare. Bil je mož, se stare korenine — to smo čutili vsi — in zato mu kličemo: Počivaj v miru!

Sreča v nesreči

M. Sobota, 29. oktobra.

Iz Beltince poročajo: Na cesti Murska Sobota—Dolnja Lendava v bližini grofovskih žitnih skladišč se je odigral prizor, ki je napolnil z grozo vse očividce.

Skozi Beltince se je peljal proti M. Soboti komandant orožniške čete v M. Soboti. Ko je dospel v bližini žitnice do ovinka, je pribrel nasproti avto. Srečanje je bilo tako nenadno, da sta se konja splašala, divje poskočila in zdirljavo z vozom proti občestnemu jarku. Voz se je v hipu prevrnil, g. major in voznik pa sta v velikem loku priletela na tla. Potniki v avtomobilu so skozi zadnje okno videli, kaj se je zgodilo. Obšla jih je groza, ker so bili prepričani, da se je nesreča končala katastrofalno in je zahtevala morda celo človeško žrtev. Avto so ustavili, izstopili in hiteli na kraj. Kar ostremi so in strah se jim je spremenil v veselje. G. major in voznik sta bila skoraj popolnoma nepoškodovana. Tudi konja in voz niso trpeli hujših poškodb.

Priljubljenemu g. komandantu k srečni rešitvi prav iskreno čestitamo!

Četrta povodenj Pesnice

Smarjeta ob Pesnici, 27. oktobra.

Zopet je v svojem srednjem toku neregularna Pesnica po brezkončnem deževanju zadnjih dni prestopila svojo obrežja ter se razlila daleč tje po širni dolini župnije Sv. Marjete ob Pesnici. Ta povodenj, ki je že četrta v tej jeseni, je dosegla svoj višek minule nedelje 26. oktobra t. l. Ta dan je vsa dolina slišala velikemu jezeru, kakor na otoku se je dvigala marjenska cerkev in šola iz te velike vodne gladine. Voda je drla na petih krajih v skupni dolžini okoli 1½ km čez novopopravljeno banovinsko cesto tako močno, da je ta dan morala počivati skoraj ves promet. Po vsej dolini je bučalo kakor ob kakem velikanskem vodopadu. Posestniki v dolini so morali pripeti vozove, seliti živino v višje ležeča poslopja, nositi pridelke iz kleti itd., sicer bi jim odnesla voda. Zdaj se polagoma odteka voda, a ne v strugo Pesnice in ostalih potokov, marveč v širne izdolbine v dolini, povzročene po mnogoletnih povodnjih. Iz teh nižin ni odtoka, kajti tla pesniške struge leže višje, nego te nižine. Zato voda iz teh širno poplavljenih nižin čaka le še na izhlapevanje. Trajali bodo še tedni in tedni, ko bodo naše poplavljenе njive in travniki vsaj deloma posušeni. Uničen je ves krompir, pesa, repa, korenje, ajda in drugi nespravljivi pridelki, izgubljena je vsa pašna, v nevarnosti pa so tudi vsi jesenski posevki! Kdaj bo pa možno sploh se letos orati in sejati! Preplavljena mesta ceste kažejo golo štrleče kamenje! Zeleni travniki so danes od blata rjavli! In zakaj vse to? Tako se godi nam Smarjetčanom, ki že leta in leta prosimo za regulacijo Pesnice! Kako dolgo bomo še obsojeni propadati v povodnjih!

Požar pri Kostanjevici

Kostanjevica na Krki, 30. oktobra.

Danes, okoli 9 dopoldne je izbruhnil velik požar na Cvelbarjevem posestvu v Mršci vasi pri Kostanjevici. Požar je uničil del gospodarskega poslopja s pridelki. Cvelbar trpi znatno škodo. Pri gašenju požara je sodelovala požarna bramba iz Prekopa in Ostroga. Gasilcem se je posrečilo požar omejiti vsaj v toliko, da ni povzročil še večje škode.

Pretep pri voglarjenju

Krško, 29. oktobra.

Naši Dolenjci imajo star običaj, da hodijo na svatbe voglarit, kar se običajno vrši tako, da mladi fantje postavajo okrog hiše, kjer se vrši svatba.

V nedeljo 26. t. m. so ob priliki neke poroke na Mrtvicali postajali okrog hiše, pričakujoč, da dobe to ali ono. Ker so se fantje spili, je govoril tudi nož. V spopadu je neki L. E. z žepnim nožem prerazal trebuh Ivanu Štefančiču, da se je ranjen moral takoj zateči v krško bolnico.

Čas je, da se fantje izpametujejo!

DIŠAVE SLON

Češkoslovaški konzul dr. Resl se poslavlja

G. dr. František Resl

Ljubljana, 30. okt.

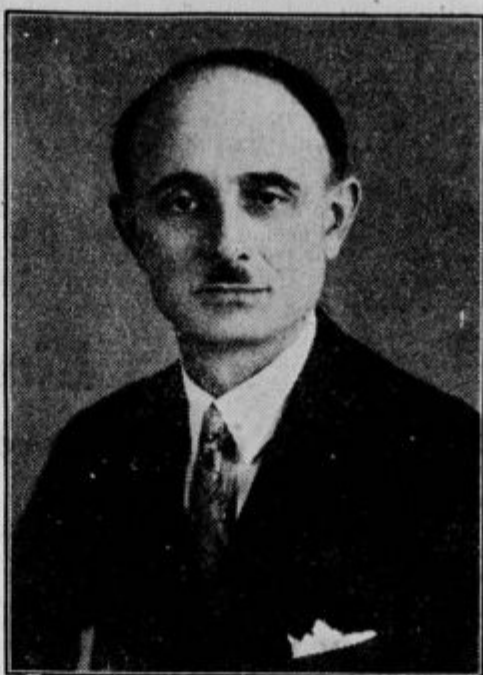
Konzul češkoslovaške republike dr. iur. František Resl se bo te dni poslovil s svojega mesta v Ljubljani, ki ga je zavzemal od začetka l. 1926. pa do sedaj. Dr. Resl si je znal v starih in pol letih svojega bivanja v Ljubljani ustvariti toliko simpatij med vsemi sloji našega prebivalstva, da nam bo njegovo slovo prav težko, čeprav vemo, da bodo tesne vezi čustev med njim in nami ostale še dalje prav tako prisrčne, kakor so bile dosedaj.

Konzul dr. František Resl je dovršil pravno in filozofsko fakulteto praške univerze in visoko šolo za konzularne in diplomatske vede. Najprej je vstopil v službo na magistratu mesta Praga, nato pa pri deželni politični upravi, odkoder je prestopil k ministrstvu za socialno politiko in od tam k ministrstvu za zunanje zadeve. Po dovršeni prezidialni službi je postal predstojnik ekonomskega in nato administrativno pravnega oddelka in končno oddelka za potne listine in pristojbine.

Ze zgodaj se je pričel zanimati za razmere na našem jugu in je bil od l. 1905 vsako leto razen vojne dobe gost na jadranski obali, se tu seznanjal z razmerami in si ustvarjal stike. Ze iz gimnazijskih let je bil član češkega planinskega kluba in se je zgodaj zanimal tudi za slovenske planine. Studij geografije ga je zbližal s profesorji Dvorskim, Danešom in Chodvunskim, ki so gojili stike s Slovenijo. Po prevratu se je razširilo to njegovo delovanje na splošno pospeševanje tujeskega prometa med Jugoslavijo in Češkoslovaško. Bil je eden prvih članov Jugoslovansko-češkoslovaške lige v Pragi in njen program mu je bil vodilo za nadaljnje delo. Ko je bil v začetku l. 1926. imenovan za konzula v Ljubljani, je tu pričel intenzivno delati za poglobljenje velikega prijateljstva med Jugoslavijo in Češkoslovaško. To delo je vršil z mnogimi in lepimi uspehi.

Seda je odpoklican v ministrstvo za zunanje zadeve kot načelnik trgovinskega oddelka za Jugoslavijo v narodnogospodarskem odseku.

Gospodu konzulu dr. Reslu kličemo ob njegovem odhodu: Mnogo prirek je bilo, ko smo manifestirali medsebojne simpatije in bratska

G. ing. Josef Sevrčik

čustva. Vedno ste odlično reprezentirali svoj krasni narod in naj Vam da Bog na Vašem novem mestu še več prilike, da bi mogli še bolj in še v večjem obsegu udeleževati Vašo in našo veliko idejo o bratski vzajemnosti med Češkoslovaško in Jugoslavijo!

Konzul dr. Resl o svojem bivanju v Ljubljani

Ob svojem odhodu iz Slovenije nam je konzul dr. Resl dal le-to laskavo izjavo:

»Svoje delovanje v Sloveniji smatram za najvišje odlikovanje, kajti dana mi je bila prilika v bratskem okolju uradovati ne samo z razumom, ampak tudi s srcem in mi ostane vse življenje na te lepe trenutke neizbrisni spomin.«

Novi konzul ing. Josef Sevrčik

Ing. Josef Sevrčik, ki pride na mesto dr. Resla, je bil pred svetovno vojno tovarniški ravnatelj v Moskvi, konec l. 1915. pa je vstopil kot prostovoljec v češkoslovaško legijo v Rusiji. V času od 1916 do 1917 je sodeloval pri češkoslovaškem Narodnem svetu v Rusiji, ki je bil pod predsedstvom profesorja T. G. Masaryka, sedanjega predsednika češkoslovaške republike, organizator legij in voditelj češkoslovaške borbe za mejami. Konec vojne se je spomladi l. 1920. vrnil v čin polkovnika z legijami preko Vladivostoka, siveškega prekopa in Trsta v domovino. Nato se je udeleževal v novo ustanovljeni banki češkoslovaških legij v Pragi. L. 1923. je bil sprejet v službo ministrstva zunanjih zadev v Pragi, čez nekaj mesecev pa je bil dodeljen češkoslovaškemu konzulatu v Marseille. L. 1925. pa je bil v čin konzula dodeljen poslanstvu Češkoslovaške v Carigradu kot načelnik konzularnega oddelka in kot trgovski attaché. L. 1927. je bil premeščen v centralo v Prago, odkoder je bil l. 1929. dodeljen kot legacijski svetnik češkoslovaškemu poslanstvu v Beogradu, kjer je bil šef legacijskega oddelka. Novega češkoslovaškega konzula v Ljubljani najpriskrajše pozdravljamo in mu želimo obilo uspehov!

Tragična smrt mladega fantja

Črnomelj, 28. oktobra.

V neštetihi serpentinah se spušča gozdna železnica trdnice Jugoles od vasi Topličice dol v dolino, dokler ne pride pod vasio Rožič vrh v ravnino. Tu se je v petek zvečer pripetila huda nesreča, ki je zahtevala življenje mladega fantja, ki je vestno vršil svojo službo kot zavirač.

Na teh serpentinah mora ne samo strojnik, temveč tudi vsak zavirač biti na svojem mestu, da vlak, naložen s težkim tovorom lesa, ne zdrsne v globino. Ko je usodnega večera prišel vlak v ravnino, je moral zavirač Vesela popustiti zavore na več vozovih, med vožnjo se je moral podati tudi na zadnji voz. Ko je šel po predzadnjem vozu ni opazil v temi, da je že na koncu voza in je hotel stopiti še naprej. Pri tem je pa padel med vozove in prišel med kolesa, ki so mu odrezala desno nogo v stegnu in desno roko zmečkala v zapetju.

Premičnina Tina Ujevića

Beograd, 29. oktobra.

Predvečernjim je prestolnica doživela veliko senzacijo. Menda največji bohemski pesnik Balkana vseh časov, Tin Ujević, je lansko jesen nenadoma in brez znanja svojih najožjih prijateljev pobegnil iz Beograda v solčno Dalmacijo. Pravijo, da se je zbal zime, ki je bila leta 1928 tako ostra. Tam je ostal precej dolgo. Pred nekaj meseci se je za daljša nastanil v orientalskem Sarajevu.

V Beogradu je prebil več let in bil duša vseh prestolniških bohemov. Njihovo zavetišče je bila proslula Skadarlija z znanimi bohemskimi lokali »Dva jelenca«, »Bums«, »Mladi Arapin« itd. Ujević je stanoval v skrajno majhni in nizki sobici v dvorišču antikvarne »Narodni guslar«, katere lastnik V. Ignjačević mu je dal gostoljubno streho, ga tupalam zalagal z manjšimi votlami in mu pogosto-krat oskrbel ta ali oni kos obleke. Starinar Ignjačević je v Beogradu zelo popularna osebnost. Lani je prišel na originalno misel, da bi se razgovarjal s prebivalci planeta Marsa. V ta namen je na begradski radio postaji tudi oddal zanimivo brzojavko, na katero pa seveda ni dobil odgovora. Pred nekaj dnevi pa je isti starinar Ignjačević poslal policiji pismeno prošnjo, v kateri prosi, da bi sobo Tina Ujevića nasilno odprla in protokolarno popisala. Tin Ujević je namreč lansko jesen ključ odnesel s seboj v Dalmacijo. Kot dva prisotna meščana sta nastopila dva umetnika, nadrealistični pesnik Marko Ristić in akademski slikar Žilka Vlajnić. V stanovanju so našli med drugim naslednje

predmete: enajst raztrganih moških srajc, sedem desnih in pet levih čevljev, deset praznih steklenic, štiri raztrgane klobuke z dvanaestimi luknjami, trinajst knjig v vseh mogočih jezikih (kitajski, hebrejski, turški, španski itd.), mnogo časopisov in nekaj rokopisnega materiala. Največjo senzacijo pa je vzbudil kup papirnatih bankovcev iz inflacijskih časov, ki bi bil takrat vreden 12 milijonov Din. Okod ta denar v Tinovem stanovanju, ne ve nihče objasniti. Srbskih knjig je bilo vsega skupaj sedem v stanovanju, in še te so brez vsake književne vrednosti.

G. Ignjatović je obljubil, da bo Tinovo sobo lepo uredil in v njej okusno namestil vse njegove predmete, tako da bo soba postala zanimiv muzej in bo vanjo vsem prost dostop.

★ Pri haemerooidih, zaprtju ranitvi črevesa, tvorih, pritisku vode, bolečinah v križu, tesnobi v prsih, utripanju srca ter omotici dosežemo z uporabo naravne »Franz-Josef grenčice vselej prijetno olajšanje, večkrat pa celo popolno ozdravljenje. Strokovni zdravniki za notranje bolezni predpisujejo v mnogih slučajih vsak dan zjutraj in zvečer pol kozarca »Franz-Josef vode.« »Franz-Josef voda se dobiva v lekarnah, drogerijah in spec. trgovinah.

Krali kave.

Francisco Schmidt je bil morebiti najboljši kolonizator, kar jih je kdaj videla Brazilija. Imel je 16 milijonov kavnih dreves. Iz njegove prvotne plantaže Monte Alegre prihaja posebno dobra kava, ki z dragocenimi vrstami Srednje in Južne Amerike daje mešanico kave Hag, katero poznalci tako cenijo.

Kava Hag ni samo dobra, ampak je tudi brez kofeina. Zato daje kot pristna kava največji užitek brez vsakega škodljivega učinka kofeina. Na tisoče zdravnikov vseh dežel potrjuje: Kava Hag je za zdrave in bolne vsake starosti idealna kava. Kava Hag je naprodaj v vseh dobrih trgovinah z živili, dobi se pa tudi v kavarnah in hotelih.

Kako živimo na Bloški planoti

Bloke, 27. oktobra

Po dolgih letih sta v letošnjem poletju vendarle ajda in fižol dala svoj sad. Tako lepega pridelka že zdavna ni bilo. Zadnja leta nam je zrastle baš ravno toliko, da so ga imeli vsaj za seme. Krompirja imamo, hvala Bogu, tudi dosti. Slovci pa naš krompir vsled izbornega okusa daleč naokrog. Kder bi ga rad imel, naj se zgleda na tukajšnji konsum, ki bo rade volje postregel s krompirjem izborne kakovosti. Tudi drugi pridelki so še nekako dobri: samo sena in žita ni kaj prida. Žita bi bilo, pa ga je sklestila toča, ponekod celo dvakrat, sena pa zato ni, ker je spomladanski mraz preveč škodoval.

Vsled gospodarske krize silno trpi tudi naš kraj. Svoje dni smo imeli na Blokah imenitne dohodke z meštarjenjem in vožnjo. Zdaj je temu vsemu — kakor se zdi — konec. Nekateri gospodarji imajo pri živini občutne izgube — drugi si pa ne morejo ničesar zaslužiti, ker ni ne vožnje na Rakek ne iz gozdov. Zanimivo je slišati, kako vozniki drug drugemu škodujejo pri prejemanju vožnje. Prodaja lesa iz gozdov se je skoroda kar ustavila, dočim je lansko leto naravnost cvetela. Značilen gospodarski pojav je tudi, da tudi domača, in sicer edina žaga, včasih stoji. Pozdraviti pa je nov obrat g. Milana Modica iz Nove vasi, ki je vpeljal v svoje podjetje strugarstvo. Na zadnjem velesojmu je bilo razstavljenih nekaj silno za-jemljivih kosov, ki so vzbudili občno pozornost. Posebnost te vrste so bile šatulje vsakovrsne oblike, ki so bile tudi primerno na pokrovo slikane. Pa tudi šaha vsakojake vrste se je prodalo. Med kupci je bil tudi Nj. Vel. kralj Aleksander, ki je za svojega sinčka Petra kupil več otroških igrač in natočil izrezljane vojake in topove.

Drugeče pa se silno čuti gospodarski zastoj.

Tasta ustrelil

Izpred mariborskega velikega senata.

Maribor, 30. oktobra.

Leta 1922 sta se poročila 35letni posestnik Andraž Lenarčič in Lina Vido, hčerka posestnika Janoša Vida iz Čikečke vasi. Lepo sta se ujela ter živela v popolnem soglasju. Nekaj časa sta živela skupaj s starima Vida; po svetovni vojni pa sta oba stara izročila svoje posestvo hčerka Rozaliji in Lini proti prevzitu letno po 150 kg pšenice, 150 kg rži, nekaj masti in drugih pridelkov. Rozalija je dajala prevzitek Janošu Vido, Lenarčič pa tašči Julijani.

Obtožnica pripoveduje.

Bilo je 26. avgusta t. l. popoldne. Lenarčič je pomagal mlatici pri posestnikih Aleksandru Pojbiču in Viktorju Nemetu. Tukaj je Lenarčič pil nekaj vina, ki so ga bili dobili delavci pri mlači. Nato se je Lenarčič podal k svaku Janezu Balaju, kjer sta stanovala oba prevziktarja Janoš in Julijana Vido. Janoš Vido je ravno stal pri plotu ob vhodu, ko je Lenarčič zgrabil za samokres ter dvakrat ustrelil proti svojemu tastu, ki se je v krvi in nezavesti zgrudil na tla. Smrt je nastopila radi notranjega izkrvavljenja, ki ga je povzročil strel v desno medreberje, dočim drugi strel ni bil smrtonosen. Lenarčič je po izvršenem dejanju šel v gostilno Katarine Malok v Čikečki vasi ter naročil dva litra vina. Tam so ga našli orožniki, ki so ga nato aretirali.

Danes je Lenarčič sedel na založni klopi radi zločinstva zoper življenje in telo.

Kaj pravi obdolženec.

Prvotno je obtoženec priznal dejanje; zagovarjal se je v tem smislu, da ga je dne 24. avgusta t. l. tast opsoval za cigana, ker da ga je prikršjal pri prevziku. Tudi sicer sta ga tast in tašča prilizala, radi česar se je bil odločil, da ob ugodni priliki oba usmrti. Ker so ga omenjena dva drugi podpihovali, češ, zakaj dopušča, da ga tast zasmehuje, in ker je bil radi zavžite šarmnice precej razburjen, je šel domov po samokres ter izvršil omenjeno dejanje. Pred preiskovalnim sodnikom pa je zagovor spremenil v tem smislu, da se je jel sklicevati na popolno pijanost.

Pred sodniki.

Razpravo je vodil dr. Lesnik, Lenart, Kolšek, dr. Azman in Senica prisodnici. Obtožbo je zastopal drž. pravnik dr. Hojnik, zagovornik dr. Rapoc. Kot zapisnikar je fungiral dr. Dev, kot tolmač pa Joško Munda.

Obsodba.

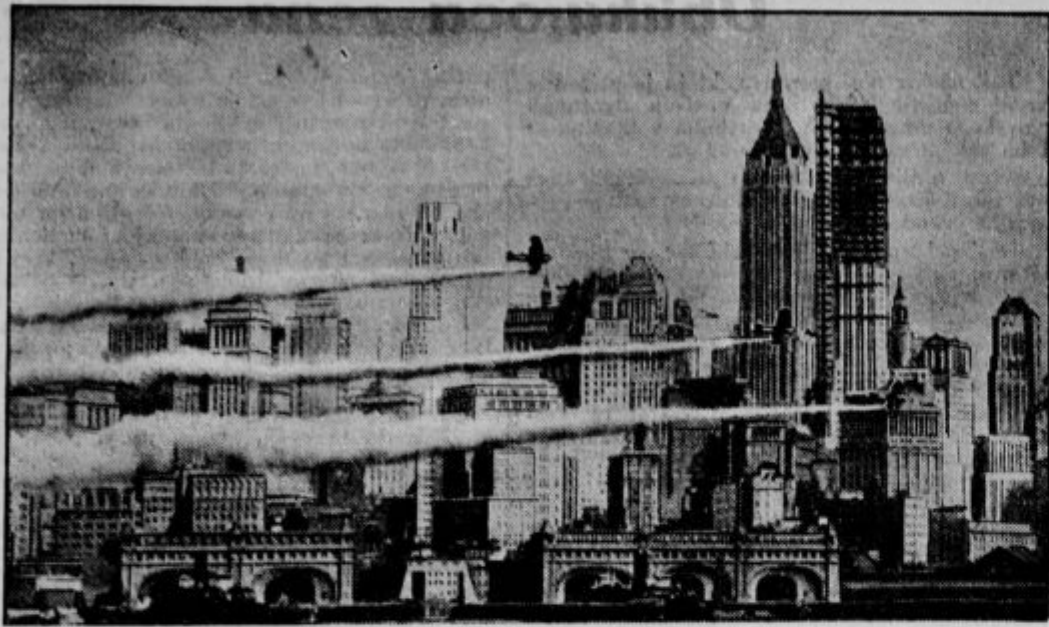
Razprava je trajala od pol desetih do pol eno popoldne. Obtoženi Lenarčič je bil obsojen na 20 let težke ječe in trajno izgubo častnih pravic.

ZIMSKE OBLEKE

raglane, suknje, trenchcoate in usnjate suknjiče kupite najceneje pri

Konfekcijski industriji

JOSIP IVANČIČ, LJUBLJANA, Dunajska cesta 7

New York v umetni megli — poizkus z letali.

Sforza o Francu Jožetu

V povojnih letih je izšlo že nešteto spominov in življenjepisov o Francu Jožetu I. Sedaj ga je predstavil javnosti v svoji luči še bivši italijanski zunanji minister grof Carlo Sforza, ki je pri Fischerju v Berlinu pravkar izdal knjigo »Obrazi in obrazovalci današnje Evrope«. Tu pripoveduje med drugim:

Bilo je pri »cercle-u«, l. 1910., pred »plesom na dvoru« — v tistih časih je bilo treba strogo razlikovati med »plesom na dvoru« in med »dvornim plesom«, ki je bil mnogo manj izključljiv — ko sem bil prvič predstavljen cesarju. Pri »cercle-u« je stal vsak poslanik vedno na čelu svojega zbora z rojaki, ki so dobili dostop na dvor, da se predstavijo, kar je bila zelo redka odlika. Mudil sem se tedaj na Dunaju v družini moje zaročenke in sem

bil ta večer edini tujec na plesu. Cesar je kakor običajno izpregovoril z vsakim poslanikom po par besed — kako se mu godi? — ali, če se mu je zdelo umestna večja zaupnost — ali je bil v zadnjem času na lovu? Če je poslanik zastopal kakega vladarja, je dodal par besed še za tega; nikdar pa za kako nekronano ničlo kakor za Tafta ali Poincaré-ja. Na koncu pogovora se je poslanik poklonil, v tem ko je cesar krenil k naslednji skupini, ali pa je prosil, če je bil navzoč kak nov član poslaništva, za dovoljenje, da bi ga smel predstaviti. Edino vprašanje, ki ga je bil kdaj deležen kak gost — od l. 1848. tisoč in tisočkrat ponovljeno, in to v francoščini: »Kako vam ugaja Dunaj?« Nasproti meni se je oni večer ta obred za spoznanje izpremenil, kar je povzročilo pravo senzacijo. Cesar je sprejel moj poklon z vprašanjem, ki ga prej še nikdar ni bil izrekel, in sicer v italijanščini: »Xe un terribil calor qui dentro: no le par?« (Tu notri je strašna vročina, mar ne?)

Franc Jožef je bil sebičen, to pa ne iz državnih razlogov, ne zaradi dalekovidnih načrtov za bodočnost, s čimer se more tudi danes še opravičiti obstoj dinastij v službi države. — Franc Jožef je marveč po mojem mnenju kriv pred zgodovino, da je mislil le na se. Bil je malenkostno skrben za svoj lastni jaz, manjkala mu je najvažnejša lastnost vsakega vladarja: da bi poleg sebe prenesel veliko osebnost na vodilnem mestu. Pruski Viljem I. je bil vrl mož, a povprečne inteligence. Vendar ostane velik vladar, ker je kljub neštetim ranam, ki jih je pri tem dobival njegov ponos, ohranil na oblasti tako silnega moža, kakor je bil Bismarck. Isto velja o Viktorju Emanuelu II. in Cavourju. Te poteze je Francu Jožetu popolnoma manjkalo. Že samo to dejstvo zadostuje, da razumemo bridke besede cesarice Elizabete, ki jih je nekoč izrekla nasproti svojim bavarskim sorodnikom: »Ubogi Francek ima dušo podčastnika.«

Mussolini.

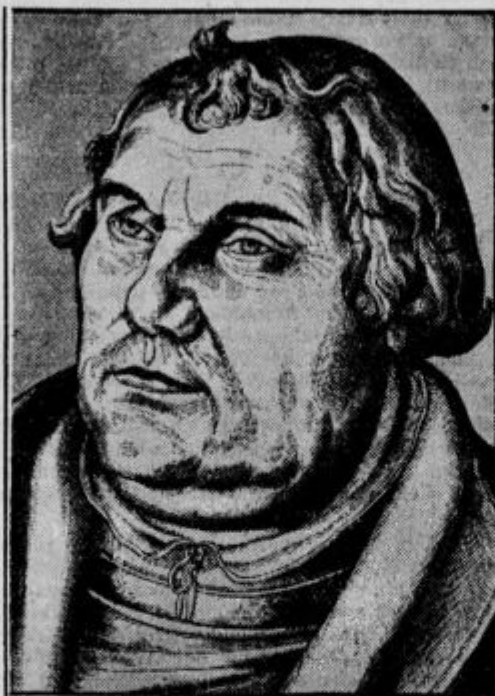
ki je v svojem zadnjem govoru zahteval revizijo mirovnih pogojev.

Amerika ni luteranska

Luterani praznujejo dne 31. t. m. 400 letnico svoje veroizpovedi. Ob tej priliki je izdal predsednik Združenih držav, Hoover, pozdravno pismo Američanom luteranske vere. V njem naglašja, da so iz reformacije izšle številne izpremembe tako glede vere, kakor glede vladnega sistema starejših nazorov. — Učinki teh dogodkov da se zrcalijo v ameriškem državnem in narodnem življenju, v pretežnem številu protestantskih vernikov in v ločitvi cerkve od države. Zato da je prav, da Američani proslave osebe in dogodke, iz katerih so izšle tako mogočne sile.

Te predsednikove izjave so ameriški katoličani po glavnem tajniku svoje National Catholic Welfare Conference, patru Burkeju, odločno zavrnili. P. Burke pravi v svojem odgovoru, da je čisto v redu, če je predsednik poslal svoj pozdrav in naglasil državljansko delo luteranskega prebivalstva, vendar tega ne bi smel storiti na način, ki krši duha njegove prisege kot predsednik Združenih držav, ker daje pretežni pomen enemu veroizpovedovanju, kar ni v soglasju z ustavo in žali katoličane. Luther se ni boril za ločitev cerkve od države, marveč je zagovarjal naj-samovoljniji državni absolutizem.

Potem navaja p. Burke: Prebivalstvo Združenih držav šteje približno 122 milijonov duš. Od teh pripada 20 milijonov katoliški veri, 4 milijone judovski in 30 milijonov drugim veroizpovedanjem. Vseh ostalih 68 milijonov ameriških prebivalcev ne pripada nobeni veri ali cerkvi. Od gori navedenih 30 milijonov pripadnikov raznih ver je luteranov vseh ločin samo 5 milijonov. Potemtakem so katoličani najmočnejša verska skupina v Združenih državah. Poleg 5 milijonov luteranov je v gornjih 30 milijonih še 166 verskih ločin, med temi spiritualisti, teozofisti, komunistične družbe, Ameriški prostovoljci itd. Med sektami je 93 takih, ki štejejo manj nego 10.000 pripadnikov, 23 takih, ki jih ne štejejo niti 1000 in le 5 ločin ima nad 1 milijon pri-

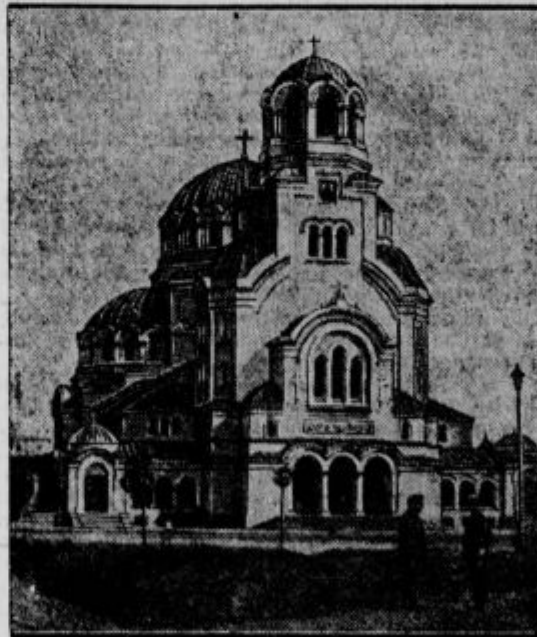
Martin Luther
(po sliki Luke Cranacha).

padnikov; med poslednjimi so najmočnejši metodisti, ki imajo 8 milijonov vernikov. Iz tega je jasno razvidno, kako neutemeljena je predsednikova trditev o pretežnosti protestantizma in njegovem vplivu na nacionalno življenje in ustanove Združenih držav.

Združene države niso protestantske dežela, zaključuje p. Burke. Temeljna filozofija, na kateri sloni proglas o neodvisnosti, je katoliška in pristajajo nanjo tudi ameriški katoličani. Ustanovitelj Unije so izrečno ugotovili, da naj ne bo nobene državne vere in da pri zasedanju državnih službenih mest veroizpoved ne sme igrati nobene vloge. — Demokratična načela vlade Združenih držav segajo daleč nazaj onstran reformacije.

Slabi časi za pesnike

Francoska akademija je kakor vedno tudi letos razpisala nagrado za najboljšo pesniško delo. Določila je tudi temo, ki bi mogla navdušiti vsakega pesnika: »Mladost«. Toda tekme so ni udeležili niti en pesnik, tako da akademija svoje nagrade ni imela komu oddati. Odkodi ta pojav? Pesniki pravijo, da se pesništvo ne izplača več, ker ljudem ni več do poezije. Listi pa pišejo, da je na Francoskem pač dosti ljudi, ki kujejo verze, toda pravih pesnikov, kakor so bili Hugo, Lamartine, de Musset, de Vigny, Baudelaire i. dr. — ni več niti za primer. Poleg vseh drugih kriz preživljamo tudi krizo pesništva. Občinstvo, ki ljubi sport, telovadbo in živi le javnosti, ne mara čitati pesmi. Pesnik danes ne najde založnika, ako ni poseben govorniški talent ali nima za seboj močne protekcije. Poezija je prišla iz mode, nihče ne vpraša po njej. V tem položaju je razpis nagrade po akademiji le slamica onemu, ki se potaplja.

Katedrala Aleksandra Nevskega v Sofiji, v kateri se bo vršila poroka bolgarskega kralja Borisa III. z Ivano Savojsko po pravoslavnem obredu.

Kaj pravi tvorec dečje pričeske

Gospod Antoine, tvorec kratkolase ženske pričeske in kralj vse lepote umetnosti vobče, prestoluje na eni najodličnejših pariških cest: na rue Cambon. Njegovi obratni prostori zavzemajo celo prvo nadstropje velike hiše in so seveda opremljeni z najizbranejšo eleganco. Uslužbencev ženskega in moškega spola ima nad petdeset. V pogovoru z neko dunajsko poročevalko je gospod Antoine te dni dejal o svoji znameniti iznajdbi:

Dečja pričeska — Bubikopf — je sad najstrožjega logičnega razmišljanja. Prišel sem bil do prepričanja, da je treba žensko frizuro na vsak način času primerno preosnovati. Pri tem seveda nisem smel misliti samo na dame odlične družbe, marveč na ženske vseh stanov. In tu se je ob sebi ponudila oblika kratko ostrizanih las kot najidealnejša rešitev. Ko sem potem svojo zamisel izvršil in predstavil javnosti prve dečje pričeske, se je dvignila proti meni v Parizu in po vsem svetu prava revolucija. Kljub temu je bubikopf zmagal in osvojil svet. Zakaj? Bubikopf ženski obraz pomladi in mu daje dražest; vrhu tega se dajo kratki lasje lažje in hitreje počesati in čistiti. Zato je bubikopf noša in ne zgolj moda in se bo — ker docela odgovarja življenjskim pogojem in nazorom današnjega časa — ohranil tako gotovo, kakor se bo ohranil radio in druge moderne pridobitve. Na tem dejstvu ničesar ne izpremeni okolnost, da utegne ta ali ona dama nositi dolge lase. To bodo še dolgo ostale izjeme.

Se že začenja...

Zgaga z vlečkami namreč, ki zopet prihaja v modo. Te dni se je v Budimpešti odigral prizor kakor v filmu: Na cestni železnici nestrpnost čakata, da izstopita, mlada gospodična in star gospod. Njej se mudi, njemu se mudi. Njena obleka ima moderno dolžino in mlada dama še ni vajena ravnanja z vlečko. Ob izstopu je ne poprime temveč jo enostavno vleče za seboj. Stari gospod, ki se mu zelo mudi, pa se tudi ne zaveda ovir, ki jih stavi nepričakovanim moškim nogam najnovejša ženska moda — stopil je takoj za gospodično, hitro in krepko. In stopil je — o je! — na tenko čipkasto tkanino. Reklo je »resk« in gospodična je zavpila in kričala... Po pravici, kajti kakor trak tenke naramnice, ki so nosile obleko, so se pretrgale in gospodična je stala sredi ljudi hipoma v sami kombineji. Občinstvo se je seveda škodoželjno posmehovalo, dama je od jeze in sramu jokala, stari gospod se je opravičeval, a dima mu je očitala neodpustno nerodnost. Vmes je posegel še stražnik in dama je pozvala starega gospoda pred sodišče. Tamkaj je zahtevala dokajšnjo odškodnino. Kadi je bil pa prazen mož in je razsodil, da naj ženske same pazijo na svoje vlečke, ne pa da bi to prepustile drugim — stari gospod je bil onročen.

Američan Kashdan, zmagovalce na zadnjem šahovskem turnirju v Stockholmu, ki se je zaključil 28. oktobra. Kashdan je dosegel 4 in pol točke več nego Bogoljubov in Stolz.

Gandhijev brivec

Gandhi ni zastoj vpriporil svojega simboličnega pohoda po vaseh, s katerim je uvedel pasivni odpor proti angleški vladi. Na tem pohodu si je pridobil sobojevnike tudi med revnimi sloji. Kakor znano, je glavna točka Gandhijevega vojnega načrta bojkot proti vsem tkaninam angleškega izvora, ki naj jih povsodi izpodrine »kadhi«, indijsko na roko tkano blago. V ta namen sodelujejo vsi mogoči obrati in delavci: Pralnice in perice ne sprejemajo v čiščenje angleškega perila, krojaške organizacije so sklenile, da ne bodo izdelovale oblek iz angleškega blaga, kuliji odklanjajo delo pri raztovarjanju ladij itd. Toda še drugi pomočniki so vstali za Gandhijevo stvar. Tako je prišel nekega dne v svojo običajno brivnico Indijec, da si da obriti glavo. Že je bilo pol glave obrite, ko je brivec opazil, da nosi mož, ki ga je imel pod rokami, pač srajco in ovrtnik iz kadhija, toda njegov »dhuntie«, njegov dolgi plašč je pa nedvomno videl Manchester. Tedaj je brivec ustavil svoje delo in odločno izjavil, da brije ljudi, ki nosijo samo polovico domače obleke, isto tako samo na polovico. Presenečeni Indijec je moral napol obrit iz brivnice.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Petek, 31. oktobra: 12.15 Plošče (solo instrument, zborovno petje). — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Čas, plošče, borza. — 17.30 Plošče. — 18.00 Viktor Pirnat: Kako je prišlo do okupacije Trsta in kako smo izgubili edini jugoslovanski dreadnought »Viribus Unitis«. — 18.30 Dr. Reja: Vremensloviye. — 19.00 Dr. Lovro Sušnik: Francoščina. — 19.30 Gospodinska ura, gđe. Cilka Krekova. — 20.00 Drago Ulaga: Sportna ura. — 20.30 Prenos iz Beograda. — 22.30 Časovna napoved in poročila.

Sobota, 1. novembra: 9.30 Prenos cerkvene glasbe — 10.00 Versko predavanje, p. dr. Roman Tominec — 10.20 Branje o Vseh svetih — 11.00 Radio orkester — 15.00 Kmetijska ura — 15.30 Plošče — 16.00 Meško: »Pri Hrastovih«, drama, igra St. Jakobski gled. oder — 20.00 Koncert muzike Dravske divizije — 22.00 Časovna napoved in poročila.

Drugi programi:

Sobota, 1. novembra:

Belgrad: 12.35 Radio kvartet — 17.30 Plesna glasba — 19.30 Starost in sport — 20.00 »Rigoletto«, Verdi. Prenos iz Narodnega gledališča v Beogradu. — Budapest: 10.00 Katoliška služba božja — 12.00 Opoldansko zvonjenje — 12.05 Koncert vojaške godbe — 14.00 Plošče — 15.45 Otroška ura — 17.30 Koncert opernega orkestra. — Dunaj: 10.30 Orgle — 11.05 Koncert dunajskega simfoničnega orkestra — 13.10 Missa solennis, Beethoven (pl.) — 15.15 Plošče — 17.30 Komorna glasba — 19.40 Veer pesmi — 20.05 »Adamova smrt«, slušna igra — 21.45 J. S. Bachova dela za orgle. — Milan: 12.15 Opoldanski koncert — 16.35 Otroški kotiček — 17.00 Plošče — 19.30 Vesela glasba — 20.30 Prenos opere. — Praga: 21.30 Nabožna glasba. — Rim: 12.45 Koncert lahke glasbe — 17.00 Vokalni in instrumentalni koncert — 20.35 Veliki pestri koncert. — Katovice: 10.15 Prenos službe božje — 12.10 Koncert — 14.20 Glasba — 18.00 Nabožna glasba — 20.30 Prenos iz Varšave — 22.15 Plošče. Mor. Ostrava: 19.00 Balade — 20.40 Bratislava — 21.30 Nabožna glasba. — Leipzig: 12.00 Plošče — 16.30 Popoldanski koncert — 20.30 Prenos iz opere.

Indijanski poglavar Two Moon Meridas, najslavnejši indijanski »medicinman«, ki je te dni došel v Berlin, da svojim belim tovarišem pokáže svojo zdravniško umetnost.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1-50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Službe iščejo

Gospodična
išče službe kot vzgojiteljica. Vešča slovenskega in nemškega jezika, službo nastopi takoj. Naslov v upravi pod št. 12.315.

Službo delovodje
poslovođe ali strojnega konstruktorja v večjem industr. podjetju išče absolvent strojne delovod-ske šole z 9 letno vodilno prakso v večjih podjetjih. Ponudbe na upravo pod »Praktik«.

Upokojena učiteljica
bi šla kot vzgojiteljica k enemu ali dveh otrokom, najraje na deželo. — Ponudbe na upravo pod »Stroga krščanska vzgoja« št. 12.422.

Prodajalka
želi mesta v trgovini, pekarni, mlekarni ali slaščičarni. — Naslov v upravi pod št. 12.415.

Službodobe

Dekle
pošteno in pridno, čedne zunanjosti in lepega vedenja, ki ima veselje do etrok in vseh gospodinj-skih del, sprejme takoj 4 članska obitelj v Ljubljani. Ponudbe na upravo pod »Dobra služba«.

Hlapec
zanesljiv, trezen, pošten, vajen konj in gospodarskemu delu, se sprejme takoj v trgovini P. Starašina, Cirkovce pri Pragerskem.

Deklica
mlada, zdrava in poštena, se išče za zelo fino manjše gospodinjstvo. — Pisati na: naslov: Terezija Kovačič, Zagreb, Marovska 23.

Mizarskega vajenca
sprejme strojno mizarstvo Ivan Semrl, Poljanska 69, Ljubljana.

Prodajalka
delikatesne stroke z garancijo 20.000 Din — se sprejme kot voditeljica prvovrstne trgovine proti dobri plači. Ponudbe pod »Samostojna moč« na upr. »Slovenca« Celje.

Iščem služkinjo
ki je dovršila vsaj gospodinj-ski tečaj. Javiti se od 12. do 14. ure, Dr. Kodre, Staničeva ulica 3.

Milan Tuma, trgovina z mesom, blagom v Krškem, sprejme pridno in pošteno

deklet

ki ima veselje do trgovine. Nastop takoj.

Zasluzek

Zastopnika
poštenega in vestnega, išče veletrgovina z vinom v Ljubljani za takojšen nastop. Ponudbe z navedbo referenc pod »Pošte-nost« št. 12.404 na upravo.

Pouk

Šoferska šola
prva oblast. konc. Čamer-niki, Ljubljana, Dunaj-ska c. 36 (Jugoauto). — Tel. 2236. Pouk in prak-tične vožnje.

Šoferska šola
oblastveno koncesijonira-na, I. GABERŠČIK, bivši komisar za šoferske izpite, Ljubljana, Bleiweisova ce-sta 52. — Prihodnji redni tečaj prične 3. novembra.

Objave

Osebo, ki je našla
dne 29. okt. v balkonski dvorani univerze ali v so-bi št. 77 usnjato, rjavo ročno torbico, se prosi, da jo vrne v upravo lista.

Razpis.
Krajevni šolski odbor na Javorniškem Rovtu raz-pisuje oddajo adaptacij-skih del v šolskem po-slopiju osnovne šole na Javorniškem Rovtu s pri-držano pravico, da delo odda ne glede na najnižjo ponudbo. Tozadevni pri-pomočki se dobijo pri šolskem upravitelstvu na Javorniškem Rovtu vsak dan razen nedelje in praz-nika. Ponudbe je vložiti najkasneje do srede 5. no-vembra 1930 do 12. ure istotam. — Krajevni šolski odbor.

Stanovanja

Stanovanje
2 sobi, predsoba, kuhinja, balkon, pritlikline, vse pod enim ključem, ter k temu pripadajoči dve separati-ski sobi s kopalnico, komfor-tom, solnčna lega, oddam takoj. Lavričeva ulica 12, Bežigrad.

Stanovanje
komfortno, 3 velike sobe, kuhinja, kopalnica in dr. pritlikline, se odda s 15. novembrom. Naslov pove uprava pod št. 12.439.

Prazno sobo
s posebnim vhodom od-dam na Mirju mirni in so-lidni gospodični ev. mla-dima zakoncem, kateri-ma bi se v slučaju dogo-vora lahko prepustila še ena soba za kuhinjo. Na-slov v upravi pod 12.440.

Vnajem

Odda se trgovina
s specerijo in železnino na dobro idočem kraju, pripravna tudi za manu-fakturo. Obstoji že nad 60 let. Najemnina nizka. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12.402.

Za vinotoč
iščem 1 ali 2 lokala, po možnosti tudi klet, na prometnem kraju v Ljubljani. Ponudbe na upravo pod »Zeleni venec« št. 12.401.

Kupimo

Vrednostne papirje
srečke, obligacije, delnice kupuje upravnistvo »Mer-kur«, Ljubljana, Selenbur-gova ulica 6/II, tel. 30-52.

Kupimo vsako množino namiznih jabolk in prešnega sadja
postavno k vajonu ali pa v skladišče Maribor, Cvetlična ulica 18, po najbolj-sih dnevnih cenah.

Exportna družba Matheis, Suppanz in drug, Maribor, Cvetlična ulica 18.

Glasba

Nov črn pianino
ceno prodam. Zima, Stari trg 34-II.

Rabljene instrumente
za tamburaški zbor kupi-mo. Ponudbe z navedbo cene na Prosvetno dru-štvo »Vodnik« na Kopriv-niku, p. Bohinj, Bistrica.

Philipsov jubilejni pianino
s petletnim jamstvom do-bite edinole pri Minki Modic, Cojzova cesta 9.

Posestva

Pekarijo
v trgu odda ugodno v na-jem Posredovalnica, Ma-ribor, Sodna ulica 30.

Na prodaj so tri stavbne parcele
v izmeri približno 800 m² vsaka in sicer tik mestne mitnice ob Dunajski cesti in neposredni bližini novo projektir. mestne osnovne šole. Pojasnila vsak dan razen nedelje med 11 in 2 uro pri Avg. Jenku, Go-sposvetska cesta 7-I.

Gostilno - mesarijo

prometno in nekaj posest-va v trgu, prodaja za 190 tisoč Din. Posredovalnica, Maribor, Sodna ulica 30.

Kmetijo
dobra poslopja, 15 oralov posestva, prodaja za 135.000 Din Posredovalnica, Ma-ribor, Sodna ulica 30.

Prodamo

Samo do petega
dežne plašče, pelerine itd. po razprodajnih cenah. — Jančigaj, Ljubljana, Tav-čarjeva ulica 1.

Graham moka
se zdravniško priporoča ljudem, ki trpijo na pre-bavi in vsem, ki uživajo veliko mesa. Razpošila po 5 kg za 40 Din po poštnem povzetju Pavel Sedej, umetni mlin, Ja-vornik, Gorenjsko.

Puhasto perje
čisto dohano po 48 Din kg, druga vrsta po 38 Din kg, čisto belo gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg. Razpoši-ljam po poštnem povzetju. L. BROZOVIC — Zagreb, Ilica 82. Kemična čistil-nica perja.

Premog
trboveljski, šlezijijski, an-gleški in koks dostavlja na dom »Mirja« d. z o. z., Dunajska cesta 46, Miklo-sičeva cesta 6. — Telefon 28-20, 25-95.

Prima bosanske suhe slive
eturane v zabojih po 5 kg za 49 Din, po 10 kg za 96 Din, franko pakovanje in poštnina, po povzetju ali denar naprej, pošlji Export G. DRECHSLER TUZLA.

Naročajte "SLOVENCA"
najcenejši slovenski dnevnik

Razglas prodaje zemljišč!
Posestvo pokojnega Antona Šušteršiča v Zg. Šiški št. 23 se bo razprodalo potom prstovoljne javne dražbe na licu mesta v torek 4. novembra 1930 ob 1. uri popoldne (ob 13) in naslednje dni ob istem času.

Posestvo obsega iz hiše, gospodarskega po-slopija, vrta in dvorišča, štirih njiv, treh travnikov, osem gozdov in več stavbnih parcel od Vodnikovih cesti in Kosovi ulici v Zgornji Šiški. Celotna površina zemljišča meri okrog 15 ha. Prodala se bo vsaka parcela posebej, za stav-bišče primeren svet pa po posameznih stavbnih parcelah. Zdražiteljci imajo pri dražbi položiti 10% va-dija od vzklicne cene. Pogoji plačila v treh mesečnih obrokih po odobritvi kupčije, ki je za prodajalce osem dni neobvezna. Natančnejši vpogled pri Okrajnem sodišču v Ljubljani, soba št. 37, ali zapuštniškem oskrbniku Francu Šušteršiču v Zapužah, p. St. Vid nad Ljubljano.

Obrit

Tapetniške obrti
vsa dela, popravila, iz-vršuje najceneje F. No-vak, tapetnik, Maribor, Slovenska ulica 24.

Krasne tlakove
za veže in cerkve, ce-mentne cevi, ograje, na-grobne spomenike, stopni-ce itd. izdeluje Cementar-na Gostinčar, Pešata, Dol pri Ljubljani.

V Zgornji Šiški
»pri Martincu« vedno do-bite dober prigrizek in poleg drugih vin posebno dobro portugalko ter pri-sten Muškat — Silvanec. Vsako soboto in nedeljo domače krvavice.

Proti izpadanju las
in boleznim lasišča je »Ines« edino uspešno sredstvo. 1 lonček 38 Din. »Ines«, Ljubljana, Mero-sodna ulica 1.

Pa ti b' premog ali koks
blizu tel. 2056 oz. naročite v Wolfoni 1 pri Dom. Čebin

5 preizkušenj
se izvrši pri vsaki partiji melema, predno gre v promet

Uspeh v 4 dneh MELEM LAMICO "Smrt žuljem"
odpravlja žulje, bradavice, trdo kožo. Siguren učinek brez bolečin. Ne ovira pri hoji. Dobi se povsod. LAMICO drogerija BEOGRAD Knez Mihajlova ulica 14

Khasana
neminljiva kot puder.

Nenapisan zakon zahteva, da upo-rablja dame, ki žele biti vedno privlačne, ljubke in dražestne "Kha-sana puder", ki povrača dragoceni dah neminljive Khasana. Dobi se povsod v vsaki obliki in barvi.

Zaloga za Jugoslavijo: JUGOPHARMACIJA D. D. ZAGREB Oddelek kozmetike

DR. M. ALBERSHEIM, FRANKFURT A. M. - LONDON

KHASANA

Ovesin koruzo
kupite najceneje pri tverdk A. VOLK, LJUBLJANA Resljeva cesta 24. Veletrgovina s štom

Čitajte in širite "Slovenca"

Pozor! Pozor!
Gramofone, gramofonske plošče, šivalne stroje, kolesa in drugo — kupite zelo ugodno pri S. AMON, Maribor, Glavni trg 5. Tudi na obroke! Tudi na obroke!

Umri so nam včeraj popoldne v starosti 83 let naša draga mama, stara mama, prababica, sestra in teta, gospa

Marija Pollak roj. Šušteršič

Prepeljali jih bomo v Kranj, kjer se vrši pogreb v petek, dne 31. oktobra 1930 ob četrti na pet popoldne iz hiše žalosti, Glavni trg 130, na mestno pokopališče.

V Kranju, dne 30. oktobra 1930.

Žalujejoče rodbine:
Crobath, Pibrov, Schindler, Pollak, Zupan.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Hans Dominik: 25

Moč treh

Roman iz leta 1955.

Erik Truwor je razumel teoretične razlage svo-jega prijatelja. Po njegovih zapiskih je sam vodil aparat, ko je razstrelil stroj v Sing-Singu. In vendar se je znova močno čutil temu. Njegove misli so sp-lavale mnogo dalje nego iznajditeljeve. Silvester Burs-feld je bil inženjer in samo inženjer. Njega je zani-malo fizikalno vprašanje in njegova rešitev. Erik Truwor je z enim pogledom objel vsemožnosti, ki so tičale v iznajdbi.

Toda tudi Erik Truwor je bil tehnik in je raču-nal. Deset tisoč kilovatov je pogin za posameznika, ki ga zadene. Toda za sto milijonov ljudi ne pomeni to nič. Mnogo večji aparati bi morali biti na razpo-lago. Več milijonov kilovatov bi moralo učinkovati na njegov mig v vsaki zemeljski točki. Le tedaj bi imel moč, o kateri govori staro prerokovanje Konkape. Moč, da bi lahko vodil po svoji volji življenje ljudi na zemlji.

Razgovor v naslednjih urah se je sukal čisto o strokovnih rečeh. O merah večjih žarilnikov. O sred-stvih, kako jih napraviti. O času, ki bi bil potreben za njih napravo.

Stara Truworjeva hiša je bila pripraven kraj za to. Že šest stoletij se videla njena streha. Za dvoje nadstropij v globino so bile uklesane v gorskem gra-nitu prostorene kleti. Metre debeli so bili zidovi spod-njih nadstropij, napravljeni iz granitnih kosov, ki so jih dobili pri razstreljevanju. Električna napeljava

iz tovarn ob reki je dajala luč, gorkoto in silo v vsaki množini. Skrta hiša naj bi služila za delavnico, v ka-teri naj bi Silvester močno izpopolnil svojo iznajdbo, katero naj bi po neomajni volji Erika Truworja moral izvesti do kraja.

Silvester Bursfeld je iznašel svoj izum z vne-mo znanstvenika. Kakor morda lahko fizik iznajde top, ne da bi mislil na strelni učinek. Dognal je vse po-jave strnitve sil, toda ni se za zdaj še mnogo zmenil, kako bi natančno cilj in sigurno pogodil. Energet-ska stran vprašanja je zanimala njegovo učenjaško naravo mnogo bolj nego praktična uporaba.

Erik Truwor je takoj spoznal to slabost. Spoznal jo je in s svojimi zahtevami in vprašanji prisilil Sil-vestra, da išče rešitev in jo tudi najde. Da razvije takoj vsaj teorijo tudi za natančno ciljanje. Samo ako si mogel videti oddaljeni cilj, ako si mogel zasledo-vati z očmi učinek sile, si lahko popolnoma izbral moč orožja.

Mož dejanja je prisilil raziskovalec k trdemu delu brez počitka, da še poveča veliki izum in da iz-oblikuje iz njega sredstvo za njegove dalekosežne načrte. In Silvester se je dal prisiliti. Cele ure in dneve se je tako zakopal v nova vprašanja in njih rešitve, da je pri tem pozabil na vse drugo. Dokler po-tem ni uspela rešitev, dokler niso popustili žveci in nastopila neizogibna reakcija.

Maitlandov grad, stari rodni dvorec Maitlandov, je imel o kresu številne goste. Po starem angleškem običaju je bilo obvezno le skupno kosilo. Ves drugi dnevni čas so mogli gostje porabiti po mili volji in go-stitelji so si privoščili isto prostost, kakor so jo nu-

dili gostom. Pojavljali so se zdaj pri tej, zdaj pri oni skupini in če se jim je ljubilo, so se umaknili v svoje zasebne sobe.

Po temni poti med bukvami, ki je vodila narav-nost z grajskega hriba do mrežastih vrat koncem drevoreda, je prišla lady Diana Maitland. Solnce je bilo že zatonilo za visokimi vrhovi dreves. Postajalo je hladno.

Drgetaje od mraza si je lady Diana tesneje ovila svojo svileno ruto okrog ramen. Zavila je v stransko stezo, ki je vodila mimo gredece rož.

Z nasprotne strani ji je prihajala postava na-sproti, v kateri je prepoznala doktorja Glosina. Ne-hote je zadržala korak. Čustvo ji je reklo, naj se mu izogne. Ze se je hotela ustaviti in se obrniti nazaj k drevoredu. Toda ob misli, da jo je prepoznal tudi dr. Glosin, je šla dalje po poti, ob kateri so rastle naj-sijajnejše vrtnice.

Dr. Glosin je stal sedaj tik pred njo.

»Priznati moram, lady Diana, da sem redkokdaj videl tako lepe rože, kot so te tukaj. Imate radi rože?«

»Zelo, gospod doktor. Vendar mi je njih pogled ljubši nego njih vonj. V sobi me moti njih omamni vonj.«

»O, kako škoda za neštete krite rož, ki so vam jih metali pred noge vsak večer, ko ste očarevali po-slušalce v operi Metropolitan.«

Lady Diana je odtrgala rožo in si jo vtaknila za pas, ne da bi odgovorila na vprašanje. Včasih je res sama govorila o svojem prejšnjem igralskem živ-ljenju, toda da bi jo drugi tega spominjali, ni imela rada.

Dr. Glosin ni hotel razumeti migljaja.